

Europejska Współpraca Terytorialna w latach 2007-2013

Realizacja Programów EWT w Euroregionie Silesia

Do podstawowych założeń polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2007-2013 zalicza się m.in. koncentrację działań na trzech celach, w tym Europejskiej Współpracy Terytorialnej rozumianej jako wspieranie terytorialnej konkurencyjności oraz promocji harmonijnego i zrównoważonego rozwoju terytorium UE. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez realizację programów współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej zastąpiły przedsięwzięcia realizowane w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III 2004-2006, odpowiadają im w obecnej perspektywie programowania trzy typy programów:

- * programy współpracy transgranicznej,
- * programy współpracy transnarodowej,
- * programy współpracy międzyregionalnej (INTERREG IV C).

Na jego realizację przeznaczono ok. 2,5% środków polityki spójności, co stanowi łącznie 7,75 mld euro. Polska alokacja na realizację programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej wynosi 557,8 mln euro.

Potencjalnymi beneficjentami programu są instytucje prowadzące działania o charakterze non-profit przyczyniające się do realizacji priorytetów programu, w tym np. władze lokalne i regionalne, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, euroregiony.

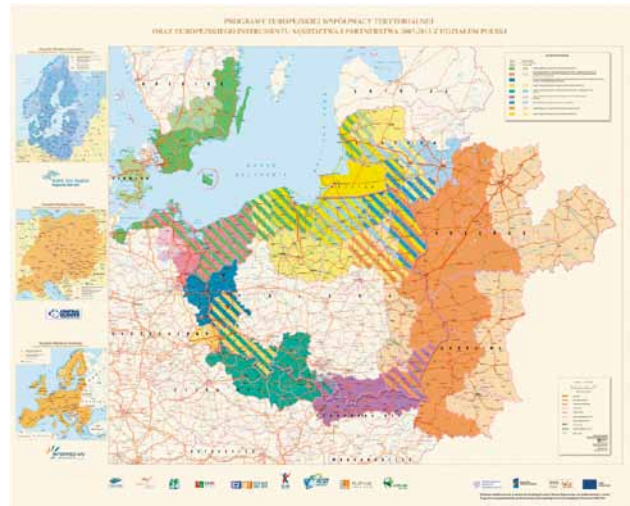
W ramach programów EWT możliwa jest realizacja wspólnych projektów spełniających przynajmniej dwa z czterech kryteriów współpracy określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego tj.:

- * wspólne przygotowanie - projekt jest wynikiem prac i uzgodnień wszystkich partnerów; partnerzy będący w stałym kontakcie, aktywnie uczestniczą w jego przygotowaniu, od pomysłu do wypełnienia wspólnego wniosku wraz z załącznikami;
- * wspólna realizacja projektu - partnerzy wspólnie uczestniczą w realizacji działań przewidzianych w projekcie, przyczyniając się do realizacji jego celów; w ramach projektu muszą istnieć jasno określone ogniwa scalające działania realizowane przez poszczególnych partnerów; nad realizacją działań, zgodnie ze wspólnie wypracowanym harmonogramem projektu, czuwa Partner Wiodący;
- * wspólny personel - w zależności od projektu można np. powołać wspólny zespół, który będzie pracował na rzecz realizacji projektu; nad realizacją projektu czuwa koordynator;
- * wspólne finansowanie - projekt ma jeden wspólny budżet, w którym zawarte są wydatki ponoszone przez wszystkich partnerów projektu. Zobowiązania finansowe partnerów wynikają z działań, jakie prowadzą oni w ramach projektu. Za zarządzanie i przekazywanie partnerom środków z EFRR oraz monitorowanie ich wykorzystania odpowiada Partner Wiodący.

Wszyscy partnerzy realizowanego projektu wyznaczają spośród siebie partnera wiodącego, który m.in. odpowiada za zapewnienie realizacji całego projektu, podpisuje w imieniu wszystkich partnerów umowę o dofinansowaniu projektu oraz składa w imieniu wszystkich partnerów wnioski o dofinansowanie wspólnego projektu we Wspólnym Sekretariacie Technicznym.

Współpracy międzyregionalna

Do celów współpracy międzyregionalnej, sieci współpracy i wymiany doświadczeń kwalifikuje się całe terytorium

Wspólnoty. Obszar Programu Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IV C obejmuje 27 Państw Członkowskich UE oraz Norwegię i Szwajcarię. Celem ogólnym Programu jest poprawa efektywności polityk rozwoju regionalnego oraz przyczynienie się do modernizacji gospodarczej i większej konkurencyjności w Europie w obszarach innowacyjności, gospodarki opartej na wiedzy, środowiska naturalnego i zapobiegania ryzyku za pośrednictwem współpracy międzyregionalnej.

Cele szczegółowe realizowane są w oparciu o dwa typy uzupełniających się przedsięwzięć:

- * inicjatywy regionalne - są to projekty zainicjowane przez podmioty na szczeblu regionalnym i lokalnym ukierunkowane na wymianę doświadczeń w określonym obszarze polityki w celu rozpoznania działań optymalnych oraz opracowania nowych narzędzi i metod wdrażania;
- * projekty kapitalizacyjne - są to projekty związane z kapitalizacją, czyli wykorzystaniem rezultatów już zrealizowanych przedsięwzięć.

W ramach Programu Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IV C zostały zdefiniowane dwa priorytety, w ramach których mogą być realizowane projekty międzynarodowe:

- * Innowacyjność i gospodarka oparta na wiedzy
- * Środowisko naturalne i zapobieganie ryzyku

Do przykładowych projektów realizowanych w ramach współpracy międzyregionalnej EWT w naszym regionie należą:

- * Projekt pn. „Dzieląc się doświadczeniami Europy - polityki, innowacja i design” (partnerem m.in. Zamek Cieszyn). Celem projektu jest gromadzenie wiedzy, dzielenie się doświadczeniami, stymulowanie dyskusji, rozwój nowego myślenia oraz budowanie porozumienia i wiarygodności tak, aby mieć wpływ na strategię budowane na regionalnym i narodowym szczeblu. Budżet całkowity: 1.498.482,56€, Dofinansowanie z EFRR: 1.141.426,45€.
- * Projekt pn. „Zrównoważona mobilność miejska” (partnerem miasto Katowice). Celem projektu jest stworzenie wspólnego bloku wiedzy i doświadczeń dla promowania pojazdów elektrycznych i zrównoważonego transportu. Budżet całkowity: 1.604.086,15€, Dofinansowanie z EFRR: 1.259.308,40€.
- * Projekt pn. „Promowanie i wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw z europejskich obszarów górniczych oraz

w regionach o tradycji przemysłowej” (Partner - Stowarzyszenie Gmin Górniczych w Polsce). Budżet całkowity: 1.793.582€, Dofinansowanie z EFRR: 1.407.858 €.

Współpraca transnarodowa

Współpraca transnarodowa z udziałem Polski realizowana jest w ramach dwóch programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej:

- * Program Regionu Morza Bałtyckiego. Oprócz Polski uczestniczą w nim: Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Niemcy (wybrane regiony), Szwecja oraz 3 państwa spoza UE: Białoruś (wybrane regiony), Norwegia i Rosja (wybrane regiony);
- * Program dla Europy Środkowej. Oprócz Polski uczestniczą w nim: Austria, Czechy, Niemcy (wybrane regiony), Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy (wybrane regiony), Ukraina (wybrane regiony).

Alokacja środków unijnych dla Polski na współpracę transnarodową w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej wynosi 119,234 mln euro.

Celem głównym Programu jest Wzmocnienie spójności terytorialnej, promowanie wewnętrznej integracji oraz poprawa konkurencyjności obszaru Europy Środkowej. Jest on realizowany poprzez cele określone w czterech priorytetach Programu:

- * Wspieranie innowacji na obszarze Europy Środkowej
- * Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności obszaru Europy Środkowej
- * Odpowiedzialne korzystanie ze środowiska
- * Podniesienie konkurencyjności oraz atrakcyjności miast i regionów.

Przykładowe projekty:

- * Uwzględnianie terytorialnych skutków zmian demograficzno-społecznych w rozwoju miast i regionów (partnerem GIG w Katowicach). Dofinansowanie udziału polskiego partnera: 118.481,34 €.
- * Redukcja ryzyka oraz skutków zagrożeń naturalnych i wywołanych działalnością człowieka (partner: Starostwo Powiatowe w Żywcu. Dofinansowanie udziału polskiego partnera: 37.400,00 €.
- * Poprawa wewnętrznych połączeń w obszarze Europy Środkowej (partnerzy: Miasto Gliwice – 110.500,00 € Miasto Opole – 124.950,00 €)
- * Wykorzystanie zasobów kulturowych dla uatrakcyjnienia miast i regionów (partner: Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego). Dofinansowanie udziału polskiego partnera: 86.156,00€.

Współpraca transgraniczna

Najbardziej znaną grupę programów operacyjnych współpracy terytorialnej tworzą programy współpracy transgranicznej, które wdrażane są w regionach na poziomie NUTS III, usytuowanych wzdłuż wewnętrznych i niektórych zewnętrznych granic lądowych Unii Europejskiej oraz w obszarach nadmorskich oddzielonych od siebie maksymalnie

o 150 km. W Polsce współpracą transgraniczną objęte zostały podregiony, których granice stanowią granicę państwową.

Projekty finansowane w ramach programów transgranicznych powinny sprzyjać budowie wzajemnych powiązań „ponad granicami” pomiędzy samorządami lokalnymi, instytucjami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi czy też instytucjami kulturalnymi. Każdy projekt musi również wykazywać znaczący „wpływ transgraniczny”.

Głównym celem Programu jest współpraca transgraniczna i rozwój pogranicza. Chodzi przede wszystkim o wzmocnienie wzajemnych kontaktów gospodarczych, społecznych i kulturalnych, wspólną ochronę bogactwa przyrody, rozwój ruchu turystycznego, tworzenie aktywnego rynku pracy oraz innych dziedzin rozwoju.

W ramach współpracy transgranicznej z udziałem Polski realizowanych jest 7 programów, w tym dwa obejmujące swym zasięgiem województwo śląskie:

- * Polska - Republika Czeska
- * Polska - Republika Słowacka

Obszar Euroregionu Silesia obejmuje swym zasięgiem Program Operacyjnym Współpracy Transgranicznej Republika Czeska - Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Zgodnie z Programem Operacyjnym Współpracy Transgranicznej Republika Czeska - Rzeczpospolita Polska 2007-2013 zasięg terytorialny Programu obejmuje czesko-polskie pogranicze na poziomie jednostek NUTS III:

- * czeska część pogranicza – Kraje (NUTS III): Liberecki, Královéhradecki, Pardubicki, Ołomuniecki, Morawskośląski
- * polska część pogranicza – podregiony: jeleniogórski i wałbrzyski (część woj. dolnośląskiego) oraz powiat strzeliński,

Droga Třebom-Kietrz przed, w trakcie i po budowie

który jest częścią podregionu wrocławskiego, woj. opolskie, podregiony bielski i rybnicki oraz powiat pszczyński (część woj. śląskiego).

Powierzchnia całego obszaru pogranicza wynosi 47 097 km². Z tego czeska część pogranicza obejmuje 23 135 km², co stanowi prawie jedną trzecią (29,2%) całej powierzchni kraju. Polska część obszaru przygranicznego objętego Programem zajmuje powierzchnię 23 962 km², co stanowi 7,7% powierzchni całego kraju. Wnioskodawca może pochodzić spoza obszaru wsparcia polsko-czeskiego pogranicza, jeśli posiada uprawnienia do prowadzenia działalności na obszarze wsparcia.

Cele Programu POWT RCz-RP w zakresie współpracy transgranicznej określone są w 4 osiach priorytetowych, ze wskazanymi dziedzinami wsparcia:

1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej, ochrona środowiska, profilaktyka zagrożeń. Dziedziny wsparcia:
  - 1.1 Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej
  - 1.2 Ochrona środowiska
  - 1.3 Profilaktyka zagrożeń
2. Poprawa warunków rozwoju przedsiębiorczości i turystyki. Dziedziny wsparcia:
  - 2.1 Rozwój przedsiębiorczości
  - 2.2 Wspieranie rozwoju turystyki
  - 2.3 Wspieranie współpracy w zakresie edukacji
3. Wspieranie współpracy społeczności lokalnych. Dziedziny wsparcia:
  - 3.1 Współpraca terytorialna instytucji świadczących usługi publiczne
  - 3.2 Wspieranie przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjno-edukacyjnych oraz inicjatyw społecznych
  - 3.3 Fundusz Mikroprojektów
4. Pomoc techniczna

Całkowita alokacja środków funduszy strukturalnych na POWT RCz-RP 2007-2013 sięga kwoty 219 459 344 EUR. Poziom współfinansowania ze środków funduszy strukturalnych nie może przekroczyć 85% całkowitych środków finansowych. Pozostałe co najmniej 15% środków finansowych, tj. co najmniej 38.728.123 € powinno pochodzić ze źródeł krajowych Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej.

W ramach tego programu funkcjonuje m.in. Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Silesia, o których często na łamach Biuletynu wspominamy. Natomiast stosunkowo mało mówi się o tzw. dużych projektach realizowanych w ramach POWT RCz – RP w tej perspektywie finansowej.

Jak to wygląda dla naszego Euroregionu przedstawia tabela. Widać szczególnie aktywność w zakresie dwóch działań. Jedną trzecią zrealizowanych projektów stanowiły działania w zakresie wzmacniania dostępności komunikacyjnej (Dziedzina wsparcia 1.1), czyli budowy i modernizacji infrastruktury drogowej. Kolejne 7 projektów realizowanych przez naszych beneficjentów dotyczyło wspierania rozwoju turystyki (Dziedzina wsparcia 2.2).

Rok 2012 jest już praktycznie ostatnim rokiem, w którym mają miejsce nabory do POWT. Należałoby teraz bardzo dokładnie i wnikliwie przeanalizować alokację środków wszystkich programów realizowanych w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej w tej, mijającej już, perspektywie programowania. Analiza ta powinna dotyczyć nie tylko aktywności poszczególnych potencjalnych beneficjentów, ale także sposobu i zakresu wykorzystania funduszy EFRR. Wyniki tych analiz i przemyśleń powinny być wykorzystane do przygotowania się jak najszybciej do tego, by w przyszłej perspektywie finansowej w latach 2014-2020 można było jeszcze lepiej wykorzystywać dostępne w ramach EWT środki dla wszechstronnego rozwoju naszego pogranicza.

**Tabela beneficjentów polskiej części Euroregionu Silesia
Programu Operacyjnego Współpraca Transgraniczna Republika Czeska - Rzeczpospolita Polska 2007-2013
(stan na maj 2012)**

LP	Nabór	Beneficjent z województwa śląskiego i opolskiego; Rola w projekcie: Partner Wiodący - PW, Partner Projektu - PP	Dziedzina wsparcia	Nazwa projektu	Dofinansowanie projektu z EFRR [€]
1	I	Gmina Krzyżanowice - PP	1.1	Przebudowa drogi łączącej Gminę Hat i miejscowość Rudyszwałd w ramach poprawy dostępności obszaru pogranicza po wejściu do strefy Schengen	571 544,29
2	I	Gmina Krzanowice - PW	1.1	Przywrócenie historycznych więzi-poprawa stanu technicznego drogi między miejscowościami Krzanowice i Strahovice	228 673,94
3	I	Gmina Głubczyce - PP	1.2	Ochrona granicznej rzeki Opawicy z polskiej i czeskiej strony	3 713 032,00
4	I	Miasto Pszów - PP	2.2	Centrum informacji – instrument wzajemnej czesko-polskiej współpracy	269 139,00
5	I	Gmina Baborów - PW	2.2	Rozwój turystyki na pograniczu polsko-czeskim poprzez sport i rekreację	926 743,93
6	II	Powiat Raciborski - PW	1.1	Modernizacja Transgranicznej drogi na odcinku Tworków-Dehylov	579 067,00
7	II	Gmina Krzyżanowice - PP	1.1	Połączenie historycznej części miasta Bohumin z miejscowością Chałupki – zapewnienie dostępności komunikacyjnej przez budowę drogi i chodników.	281 647,00
8	II	Gmina Krzyżanowice - PW	1.1	Połączenie przygranicznych miejscowości Pist (CZ) – Bolesław (PL) w ramach poprawy dostępności obszaru pogranicza	260 411,00
9	II	Powiat Głubczycki - PP	1.1	Odbudowa i modernizacja drogi na odcinku Třebom - Kietrz	2 041 055,00
10	II	Powiat Głubczycki - PW	1.1	Poprawa dostępności obszaru pogranicza poprzez modernizację drogi na odcinku Ściborzyce Wielkie – Hněvošice	1 359 914,00
11	II	Gmina Branice - PP	1.3	Wzmocnienie działania jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych przy powodziach	1 802 345,00
12	III	Miasto Racibórz - PW Gmina Krzyżanowice - PP	2.2	Ścieżka rowerowa Racibórz – Krzyżanowice - Chotebuz wzdłuż rzek Olza i Odra	4 026 739,02
13	III	Gmina Krzyżanowice - PP	2.2	Rzeki dzielą, rzeki łączą – budowa przystani kajakowych na Odrze i Olzie	323 334,03
14	III	Gmina Krzyżanowice - PP	2.2	Lato w Krzyżanowicach (PL), zima w Śmiłowicach (CZ) – rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na pograniczu polsko-czeskim	1 538 908,00
15	III	Miasto Racibórz - PW	1.3	Ochrona przeciwpowodziowa na pograniczu raciborsko – opawskim poprzez logistyczne wyposażenie i doskonalenie działań służb kryzysowych (rezerwow)	241 337,21
16	III	Gmina Głubczyce - PW	2.2	Czesko-polska baza kulturalno-turystyczna Głubczyce-Krnov	1 004 657,79
17	III	Powiat Głubczycki - PP	2.2	Śląsk bez granic – nowa destynacja turystyczna	140 107,00
18	IV	PWSZ w Raciborzu - PP	2.3	Czesko-polskie centrum leksykograficzne	213 086,52
19	IV	Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry - PW	3.1	Euregio PL-CZ	266 858,47